

# Anna Tyniec

---

Grodzisko, st. 1, gm. Zator, woj.  
bielskie, AZP 104-52/24

---

Informator Archeologiczny : badania 26, 69-70

---

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i fundamentem ściany poprzecznej — wewnętrznej (ar 1/51), w przybliżeniu na dawnej kulminacji wału podgrodzia. W części południowej wykopu, pod warstwami orną i niwelacyjną (łącznie miąższość ok. 1,2 m) wystąpił drobny piasek (brak materiału) w postaci warstwy wyrównawczej o miąższości 0,1–0,4 m, pokrywającej warstwę intensywnej spalenizny z ceramiką datowaną na 2 poł. X–1 poł. XI w. (faza D). Bezpośrednio pod spalenizną pojawił się nasyp wału obronnego ze smużkami po zbutwiałych konstrukcjach drewnianych. W dolnych partiach wału belki były lepiej zachowane. Stwierdzono układ rusztowo-przekładkowy z belkami układanymi na osi północ-południe i wschód-zachód. Zarejestrowano kilkanaście poziomów konstrukcyjnych wypełnionych lekko gliniastym piaskiem. Do budowy użyto drewna głównie sosnowego. Pozostałości dębu odnotowano jedynie w warstwie spalenizny pokrywającej wał. Bezpośrednio pod wałem zalegała warstwa osadnicza silnie przesycona szczątkami organicznymi. Licznie występowały w niej kości zwierzęce i ułamki naczyń glinianych, które datować można na 2 poł. X–pocz. XI w. Miąższość tej warstwy wynosiła 0,5 m. Calec w postaci zbitego, szarawego piasku pojawił się bezpośrednio pod warstwą osadniczą na gł. ok. 4 m.

Północną część wykopu zajmowały rozległe i głębokie wkopy pod kamienny fundament zamku i prawdopodobnie pozostałości wykopu archeologicznego z badań przedwojennych. Fundament zamku przejawiał się jedynie w postaci kamiennej stopy fundamentowej, podczas gdy w profilu wschodnim ma on wysokość ok. 3 m. Prawdopodobnie część owego fundamentu musiała zostać rozebrana, być może w czasie okupacji (budowa dużej piwnicy w pobliżu, z wykorzystaniem budulca z zamku). Lepiej zachował się fundament ściany poprzecznej, który wykonano z dużych kamieni polnych (góra) i drobnych (dołem).

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania zakończono.

Gniezno, st. 225, gm. loco, woj. poznańskie patrz okres nowożytny

**Grodzisko, st. 1**  
gm. Zator, woj. bielskie  
AZP 104-52/24

Państwowa Służba Ochrony Zabytków  
Oddział Bielsko-Biała

Badania prowadziła mgr Anna Tyniec (Instytut Archeologii i Etnologii Oddział w Krakowie). Finansowane przez Urząd Miasta i Gminy w Zatorze. Czwartą sezon badań ratowniczych. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Kontynuowano badania w części stanowiska leżącej bezpośrednio na północ od zewnętrznego wału grodziska. W dalszym ciągu prowadzono je w miejscach bezpośrednio zagrożonych budową szkoły i jej zaplecza. Łącznie przebadano 36 m<sup>2</sup>, zakładając 5 wykopów archeologicznych (I–V/92).

Wykopy I/92 i II/92, wyeksplorowane do gł. 140 cm, oraz wykop V/92 (do gł. 200 cm) były całkowicie pozbawione śladów wcześniejszej ingerencji człowieka w naturalny dla stanowiska układ nawarstwień glebowych.

Wykop III/92 usytuowany został w taki sposób, aby umożliwić sprawdzenie, czy zewnętrzny nasyp na północnym przedpolu grodu ma charakter fortyfikacyjny. W 1992 r. nie było możliwe wytyczenie wykopu przez całą szerokość wału, rozpoznano jedynie część jego zewnętrznego podnóża. Na tym etapie badań można już jednak stwierdzić, że mamy w tym przypadku zadokumentowany fragm. masywnej fortyfikacji. Nasyp z laminowanego piaskowca zlepionego znacznymi ilościami ilastej gliny o zabarwieniu siniozielonkawym został usypany na zniwelowanej partii terenu, na który naniesiono materiał organiczny pochodzenia roślinnego (zawiera znaczne ilości ziaren zbóż). Warstwa ta została celowo? spalona przed rozpoczęciem usypywania kamienno-glinianego nasypu. Znalezione w niej pojedyncze fragm. naczyń glinianych, które pod względem technologicznym i typologicznym odpowia-

dają formom wykonywanym nie później niż na przełomie X i XI w. W wykopie IV/92 rozpoznano warstwy, które można uznać za pozostałości zmywów z wału zewnętrznego.

Dalsza eksploracja stanowiska powinna umożliwić szczegółowe rozpoznanie zachowanej północnej części fortyfikacji grodziska. Stan zachowania odsłoniętego fragmentu pozwala sugerować, że można spodziewać się odsłonięcia dobrze zachowanego obiektu obronnego. Pewne jest także, że przynajmniej zewnętrzna część fortyfikacji powstała nie wcześniej niż w końcu II fazy wczesnego średniowiecza.

Celowe byłoby prowadzenie dalszych badań już nie o charakterze ratowniczo-rozpoznawczym, ale skoncentrowanych na szerszym przebadaniu samego obiektu grodowego i jego fortyfikacji.

**Haćki, st. 1C (st. 5)**  
**gm. Bielsk Podlaski, woj. bi-**  
**łostockie**  
**AZP 43-87/131**

Polska Akademia Nauk Instytut Archeologii i Etnologii Podlaska Ekspedycja Archeologiczna

Badania prowadził mgr Dariusz Krasnodębski, konsultował dr Zbigniew Kobyliński, uczestniczyli studenci archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Białymstoku oraz Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Osada z późnego okresu lateńskiego i wczesnego średniowiecza.

Badania stanowiły kontynuację prac wykopaliskowych z lat wcześniejszych (sezony 1989-91) i miały za zadanie rozpoznanie centralnej części stanowiska, znajdującej się na szczycie wału kemowego, otaczającego kotlinę w Haćkach od strony południowej. Celem ich było także zweryfikowanie wyników badań elektrooporowych wykonanych przez dr. Krzysztofa Misiewicza wiosną 1991 r. oraz przebadanie części stanowiska znajdującej się w najbliższym sąsiedztwie wykopu z tegoż roku.

W sezonie 1992 przebadano 2 jamy zawierające materiał datowany na późny okres lateński. Pierwsza z nich stanowi zapewne (ze względu na znaczne rozmiary — szerokość ok. 2 m, dł. co najmniej 3 m, gł. ok. 1,2 m od powierzchni humusu pierwotnego) pozostałość obiektu o charakterze gospodarczo-mieszkalnym, drugi z obiektów był jamą zasobową (o kształcie owalnym i wymiarach 0,9 x 1,3 m, przy gł. ok. 1 m od powierzchni humusu pierwotnego). W obydwu obiektach wystąpił liczny, dobrze zachowany materiał ceramiczny datowany na okres późnolateński. W obiekcie, którego funkcję określono na gospodarczo-mieszkalną znaleziono także duży, dobrze zachowany fragm. wykonanego z gliny tzw. Wilka ogniowego. Ma on kształt zbliżony do wydrążonej wzdłuż cegły i jeden z jego boków ozdobiony jest ornamentem odcisniętych trójkątów i linii. W odległości ok. 40 m od tych obiektów przebadano także spąg prawie całkowicie zniszczonej jamy (lub resztkę odłożonej w naturalnym zagłębieniu terenowym warstwy kulturowej) zawierający identyczny, późnolateński materiał ceramiczny. W tej części stanowiska przebadano także owalną jamę o nieckowato zagłębionym dnie, której wypełnisko stanowiła przepalona ziemia z dużą ilością drobnych węgielków drzewnych, niewielką liczbą przepalonych, połupanych kamieni oraz kawałkami polepy. Materiał zabytkowy pochodzący z tego obiektu datować można na wczesne średniowiecze (XI w.). Tak sam obiekt przebadany został w 1990 r.

Tegoroczny sezon poszerzył naszą wiedzę o osadnictwie zajmującym południową część kompleksu w Haćkach. Potwierdził on istnienie na terenie badanego wału kemowego aktywnego osadnictwa datowanego na przełom er, a także istnienie na tym obszarze osady wczesnośredniowiecznej związanej z użytkowaniem grodziska.

Ze względu na brak funduszy na badania szerokopłaszczyznowe (jedynie słusznie w przypadku badania osad o powierzchni ponad 15 ha) nie przewiduje się kontynuacji badań na terenie kompleksu w Haćkach.